

NYE VEJE TIL SUNDHED OG OMSORG

FIRE VELFÆRDSTEKNOLOGISKE
SPOR PÅ VEJ MOD 2025

NYE VEJE TIL SUNDHED OG OMSORG

FIRE VELFÆRDS- TEKNOLOGISKE SPOR PÅ VEJ MOD 2025

3

- 05 KØBENHAVN GEARER OP FOR VELFÆRDSTEKNOLOGIEN
- 06 NYE VEJE TIL SUNDHED OG OMSORG
- 10 FIRE VELFÆRDSTEKNOLOGISKE SPOR PÅ VEJ MOD 2025
- 18 SPOR 1: FRA UDVIKLING TIL UDBREDELSE
- 24 SPOR 2: FOREBYGGELSE I EN AKTIV BY
- 28 SPOR 3: HJÆLP TIL SELVHJÆLP I EN SUND OG AKTIV HVERDAG
- 34 SPOR 4: MERE PLEJE OG OMSORG TIL DE SVAGESTE
- 40 ØKONOMI OG INVESTERINGER

Billede af Frank Jensen og Ninna Thomsen

« FORORD »

KØBENHAVN GEARER OP FOR VELFÆRDSTEKNOLOGIEN

“Sundhedspolitikken - Længe leve København”, og reformprogrammet for ældreområdet, “Aktiv og tryk”, har sat en ny dagsorden for, hvordan vi i fremtiden vil levere sundhed og omsorg til Københavnerne. Velfærds-teknologi, partnerskaber og nye måder at samarbejde med virksomheder er en del af løsningen og derfor tænkt med fra starten.

Loftlife letter og effektiviserer arbejdsgange, der giver et bedre arbejdsmiljø på plejecentre. Telemedicin er med til at sikre at patienternes sår heler hurtigere og giver dem en oplevelse af sammenhæng i sundhedssystemet. Virtuel genoptræning gør det muligt at træne, når københavnerne vil og hvor de vil.

For os er der ingen tvivl om, at vi kan levere bedre sundhed og omsorg til flere, hvis vi sætter vores velfærdsteknologiske indsats op i gear. Vi vil have endnu mere ud af de 160 millioner kroner, vi investerer i hjælpemidler årligt og de 3.3 milliarder kroner til modernisering af plejecentre. Det får vi, når vi møder flere københavnerne tidligere i alderdommen eller i et sygdomsforløb. Det giver nemlig rigtig gode muligheder for at forebygge livsstilssygdomme og komplikationer i et sygdomsforløb. Ældre bliver fortrolige med teknologien for eksempel til online hjælp ved medicinering.

Vores ambitioner slutter ikke, når vi har fundet velfærdsteknologiske løsninger, der sikrer, at vi kommer tidligere på banen med mere sundhed og omsorg til flere. Vi vil også skabe vækst og flere arbejdspladser. Det gør vi, når vi efterspørger velfærdsteknologiske løsninger til 130.000 flere københavnerne. Vi gør det også, når vi sammen med medarbejdere tester mulige løsninger i vores testlaboratorium, der ikke er på markedet endnu. Det er begyndelsen til et helt nyt marked for velfærdsteknologi.

Nøglen til vækst og bedre sundhed og omsorg til flere ligger gemt i udbredelsen af de velfærdsteknologiske løsninger. Når medarbejderne bruger flere løsningerne hver dag, så når vi flere københavnerne og markedet bliver større. Derfor skal København være førende i udbredelse og implementering af velfærdsteknologi.

Nye veje til sundhed og omsorg – fire velfærdsteknologiske spor på vej mod 2025 sætter retning på vores investeringer i velfærdsteknologi, men det er ikke en indkøbsseddel. Det er en invitation til medarbejdere, virksomheder og forskere til at finde velfærdsteknologiske løsninger frem mod 2025.

NINNA THOMSEN
Sundheds- og omsorgsborgmester

FRANK JENSEN
Overborgmester

NYE VEJE TIL SUNDHED OG OMSORG

NYE VEJE TIL SUNDHED OG OMSORG

KØBENHAVN VIL I DE KOMMENDE ÅR SKABE VÆKST, INNOVATION OG ARBEJDSPLADSER, NÅR VI FINDER NYE VEJE TIL SUNDHED OG OMSORG. VELFÆRDSTEKNOLOGI ER EN DEL AF LØSNINGEN, MEN DET ER BORGERNE, MEDARBEJDERNE OG DERES UDFORDRINGER, DER SKAL SÆTTE DAGSORDENEN FOR UDVIKLINGEN OG ANVENDELSE AF VELFÆRDSTEKNOLOGI.

Det kan være svært at følge med kammeraterne i skolegården, hvis man bevæger sig for lidt. For lidt bevægelse, rygning og alkohol koster flest leveår og år med dårligt helbred. I København er der stor ulighed i sundhed. I dag lever en 30-årig københavnere med kort uddannelse 7 år kortere end en 30-årig mand med en lang uddannelse. Der er behov for, at finde løsninger, der kan få endnu flere københavnere til at vælge en sundere livsstil.

Ældre kan have svært ved at klare hverdagens gøremål efter en indlæggelse og borgere der lige har fået konstateret en kronisk sygdom skal indrette sin hverdag på en helt ny måde. Der kommer 9500 flere unge ældre frem mod 2025, og nye operationsmetoder betyder, at flere bliver udskrevet tidligere fra sygehusene. Hver tredje københavnere har en kronisk sygdom, diabetes, KOL, knogleskørhed og muskelskeletlidelser. Der er behov for at finde løsninger, der gør ældre københavnere, københavnere med kronisk sygdomme og københavnere med behov for genoptræning mere selvhjulpne.

I et fremskredent sygdomsforløb, for eksempel KOL, oplever mange stor utryghed. Flere ældre og borgere i fremskredne sygdomsforløb

har brug for meget støtte. For eksempel lever 6000 københavnere over 60 år med demens. Der er behov for at finde løsninger, der giver mere pleje og omsorg til de svageste ældre og københavnere i et fremskredent sygdomsforløb. Velfærdsteknologi skal hjælpe medarbejderne i det daglige arbejde, hvorfor de skal spille en central rolle i udviklingen og anvendelsen af velfærdsteknologi.

HVAD ER VELFÆRDSTEKNOLOGI ?

Velfærdsteknologi er ny teknologi, der understøtter borgernes hverdag og medarbejdernes arbejdsdag. På sundheds- og ældreområdet er velfærdsteknologi rettet mod:

- Ældre borgere, borgere med kroniske sygdom m.fl. og et middel til, at de kan genskabe og udvide deres livsbetingelser
- Medarbejdere og et middel til, at de kan frigøre ressourcer og løfte arbejdsopgaver på en lettere og smartere måde.

KØBENHAVN ÅBNER FOR
MERE SAMARBEJDE

Nye veje til sundhed og omsorg – fire velfærdsteknologiske spor på vej mod 2025 åbner op for et tættere og mere systematisk samarbejde med københavnere, medarbejdere i Sundheds- og omsorgsforvaltningen, virksomheder og forskere om at finde nye velfærdsteknologiske veje. Det åbne samarbejde får innovation og fornyelse af sundhed og omsorg til at gå hånd i hånd med vækst, eksport og arbejdspladser.

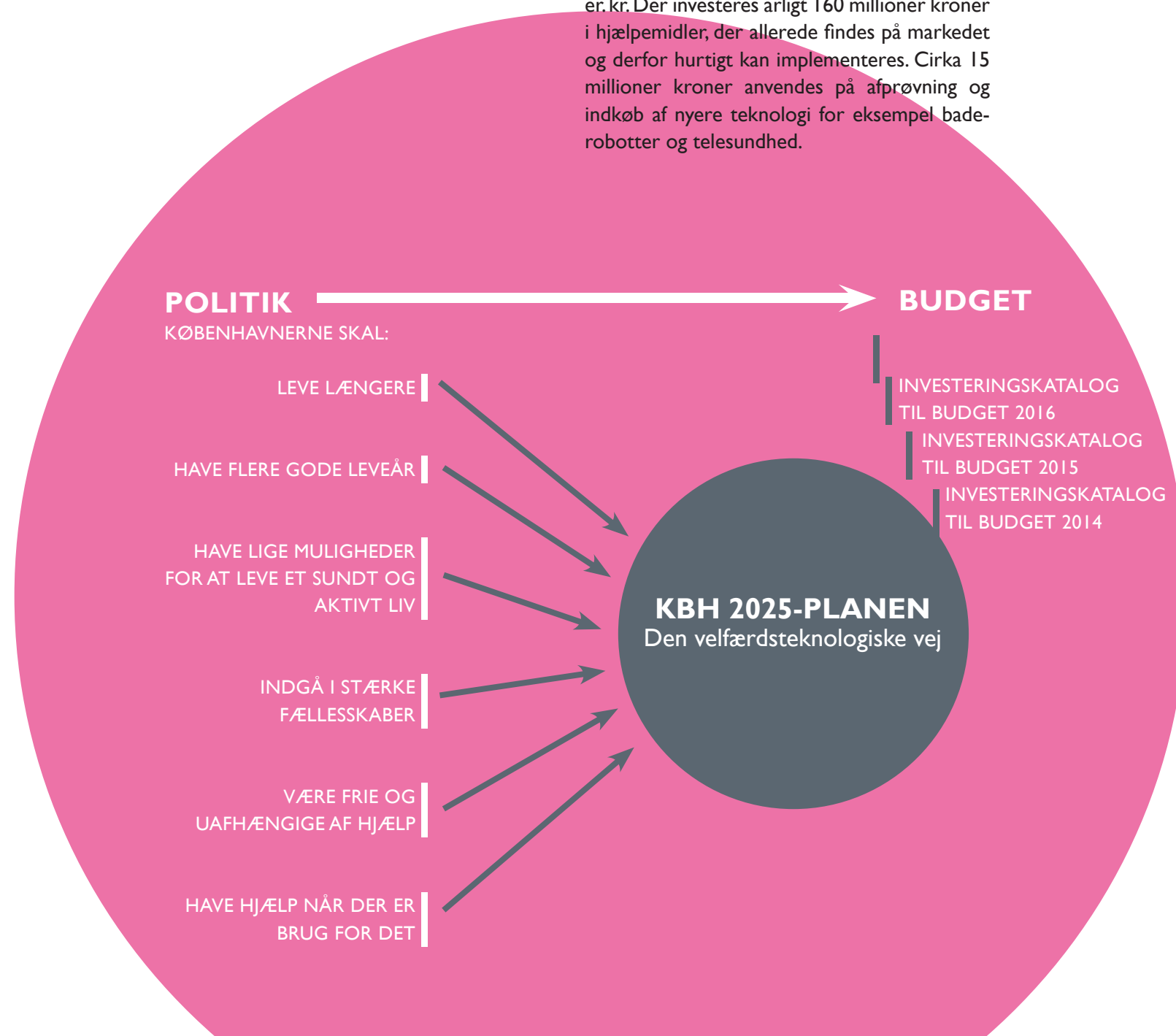
Andre forvaltninger i Københavns Kommune bliver tætte samarbejdspartnere sammen med Region Hovedstaden og praktiserende læger. Det skal sikre, at udviklingen og anvendelsen af velfærdsteknologi, kommer hele vejen rundt om borgeren. Borgere der ikke er i stand til at bruge velfærdsteknologi skal have særlig hjælp.

INVESTERINGER

De velfærdsteknologiske spor på vej mod 2025 sætter retning på udvikling og anvendelsen af velfærdsteknologi, der bliver konkretiseret i årlige investeringskataloger. Det sker ved, at Sundheds- og Omsorgsudvalget vælger, hvilke udfordringer og målgrupper der skal findes velfærdsteknologiske løsninger til, kvaliteten af løsningerne og omfanget af investeringer.

Valget af sundheds- og velfærdsteknologiske løsninger tager afsæt i sundhedspolitikken “Længe leve København”, reformprogrammet “Aktiv og Tryk”, samt de strategiske indsatser i sundheds- og velfærdsteknologiske løsninger. Endelig understøtter 2025-planen moderniseringsplanen, der skal åbne 1.479 nye boliger fra 2013-2022, svarende til en investering på cirka 3.3 milliarder kr. Der investeres årligt 160 millioner kroner i hjælpemidler, der allerede findes på markedet og derfor hurtigt kan implementeres. Cirka 15 millioner kroner anvendes på afprøvning og indkøb af nyere teknologi for eksempel badebotter og telesundhed.

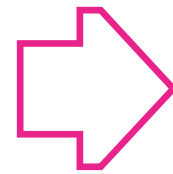
FIRE VELFÆRDS- TEKNO- LOGISKE SPOR PÅ VEJ MOD 2025

FIRE VELFÆRDS- TEKNOLOGISKE SPOR PÅ VEJ MOD 2025

KØBENHAVNS KOMMUNES AMBITION ER KLAR. I 2025 VIL KØBENHAVN VÆRE KLAR MED SUNDHEDS- OG VELFÆRDSTEKNOLOGISKE LØSNINGER TIL I 30.000 KØBENHAVNERE. VI KENDER IKKE LØSNINGERNE ENDNU, MEN VI LÆGGER FIRE VELFÆRDSTEKNOLOGISKE SPOR, SOM VI VIL FORFØLGE SAMMEN MED KØBENHAVNERE, MEDARBEJDERE, VIRKSOMHEDER OG FORSKNINGSinSTITUTIONER.

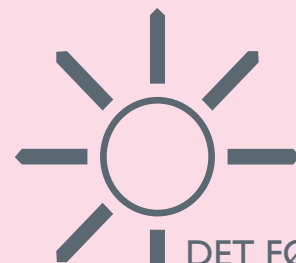

SPOR 1

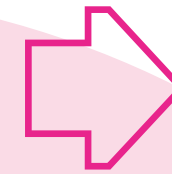
FRA UDVIKLING TIL UDBREDELSE I 2025

I 2025 er København førende i udbredelse og anvendelse af velfærdsteknologi. Fra udvikling til udbredelse inviterer medarbejdere, virksomheder og forskere til at tage del i løsningen af vores udfordringer og senere udbredelsen af løsninger til hele byen og om muligt eksportere løsningerne.

DET FØRSTE STORE SKRIDT ER ET VELFÆRDSTEKNOLOGISK INNOVATIONS- OG IVÆRKSÆTTERMILJØ

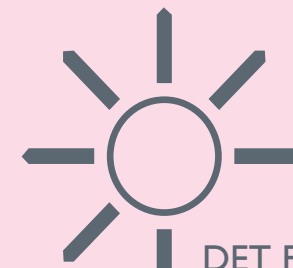
Der skal som et led i strategien for Copenhagen Science City etableres et velfærdsteknologisk innovations- og iværksætter miljø. Københavns Kommune etablerer en idéklinik. Idéklinikken skal omsætte idéer fra medarbejdere, københavnere, ældreråd og andre kommuner i løsninger, der kan anvendes i københavnernes hverdag derhjemme, på plejecentre eller sundhedshusene. Målet for idéklinikken er, at 100 idéer inden 2018 skal omsættes til løsninger med virksomheder. Københavns Universitet og DTU går sammen om at etablere et nyt velfærdsteknologisk forskningscenter, der uddanner velfærdsteknologer og forskere i udvikling og

SPOR 2

FOREBYGGELSE I DEN AKTIVE BY I 2025

I 2025 er der ved hjælp af velfærdsteknologi skabt lige muligheder for at leve et sundt og aktivt liv. De velfærdsteknologiske løsninger gør det let at deltage i fællesskaber og klare sig selv længst mulig.

DET FØRSTE STORE SKRIDT ER KØBENHAVN SOM VERDENS MEST AKTIVE BY

København er kendt som cyklernes by. Københavns verdens mest aktive by skal tage indsatsen til næste niveau, sætte hele byen i bevægelse og gøre det lettere at vælge en sund og aktiv livsstil for alle. I partnerskab med virksomheder etableres verdens største fællesskab for en sund og aktiv livsstil, hvor københavnere kan få hjælp til valg af en sund og aktiv livsstil.

CLAUS LORENTS SØRENSEN,
DIREKTØR, DIGICORPUS
ØSTERBRO

”VORES MISSION ER AT UDVIKLE, PRODUCERE OG DISTRIBUTERE COMPUTERUNDERSTØTTET VELFÆRDSTEKNOLOGI, DER HJÆLPER PATIENTER TIL SMIDIG GENOPTRÆNING.

2025

I 2025 er Digicorpus en betydende international virksomhed, der arbejder bredt med genoptræning, velfærdsteknologi og telemedicin.

2018

Frem mod 2018 undersøges økonomiske og behandlingsmæssige effekter af løsningerne til smidigere genoptræning.

2013

Digicorpus Center Trainer” er resultatet af et offentligt privat samarbejde mellem Københavns Kommune og Københavns universitet. Resultatet er et helt nyt behandlingstilbud med smidig genoptræning.

CAMILLA SALKVIST,
NØRREBRO

”JEG VAR IKKE GOD TIL AT LEGE MED ANDRE OG KUNNE IKKE LØBE SÅ HURTIGT. MEN SÅ FIK JEG HJÆLP.

2025

I 2025 er der både hjælp fra bevægelsesapps og sensorer. Borgere kan dele egne data med sundhedspersoner.

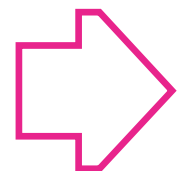
2018

Frem mod 2018 er der flere københavnere som får hjælp til at fastholde de nye vaner med en helt ny bevægelsesapp, der foreslår løberuter og gåture med indhold. Turister anvender dem også.

2013

10 årige Camilla og hendes familie fik hjælp fra BørnevægtsCentret, der hjalp Camilla og hendes familie med at komme ned i vægt.

SPOR 3

HJÆLP TIL SELVHJÆLP I EN SUND OG AKTIV HVERDAG I 2025

I 2025 har de københavnere, der har fået konstateret en sygdom og/eller et behov for genoptræning og de ældre københavnere fået mere hjælp til selv hjælp

DET FØRSTE STORE SKRIDT ER AT NÅ UD TIL FLERE KØBENHAVNERE I HJEMMET

Fremover vil en stor del af sundhed og omsorgen fra Københavns Kommune blive leveret i hjemmet. Når borgerne har brug for hjælp, får de ved hjælp af velfærdsteknologi en løsning hurtigt. Det er, uanset om det gælder genoptræning, kronisk sygdom eller ældre. Københavns Kommune vil fremover fokusere på tidligt at nå nydiagnosticerede borgere og borgere, der har fået en genoptræningsplan efter hospitalsophold. Første store projekt gennemføres sammen med Region Hovedstaden om diabetes. Ambitionen er at erstatte nogle ydelser med velfærdsteknologi.

MOGENS ROSENDAL JENSEN,
NØRREBRO

”TELEMEDICIN HAR FÅET MIG TIL AT TÆNKE OVER MIN KOST. JEG BLIVER GLAD, NÅR JEG KAN SE MIT BLODSUKKER LIGGER PÆNT.

2025

I 2025 får borgere, der har forudsætningerne for at håndtere det, telesundhed, som deres løsning.

2018

I 2018 er der ikke længere behov for en skærm i hjemmet. Nu hjælper mobiltelefonen med måling af blandt andet blodsukker.

2013

Mogens Rosendal Madsen, der har diabetes 2, har deltaget i et telemedicinsk pilotprojekt i sit hjem i samarbejde med Københavns Kommune, Bispebjerg sygehus og sin praktiserende læge.

INGER LISE MADSEN,
SYDHAVNEN

”JEG HAR FÅET MOD PÅ AT GÅ PÅ GADEN IGEN.

2025

I 2025 er der ikke længere behov for at fumle med indkøbsposer og nøgler til hoveddøren. Nu skal man bare kigge på døren, der aflæser ens øjne og åbner.

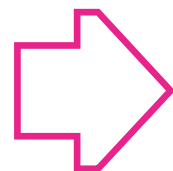
2018

I 2018 er ældre fortrolige og trygge ved at bruge velfærdsteknologi i hjemmet. For eksempel til online hjælp ved medicinering.

2013

Inger Lise Madsen har fået råd, vejledning og støtte til igen at klare rengøring og indkøb selv.

SPOR 4

MERE PLEJE OG OMSORG TIL DE SVAGESTE I 2025

I 2025 er der mere pleje og omsorg til de københavnere, der er i et fremskredent sygdomsforløb og til de svageste ældre.

DET FØRSTE STORE SKRIDT: SØLUND PLEJECENTER

Det ny plejecenter Sølund skal være et velfærdsteknologisk fyrtårn i verdensklasse i 2018. Nye velfærdsteknologiske løsninger tænkes med allerede i byggeprocessen. Det sætter nye standarder for udbredelsen og anvendelsen af velfærdsteknologi til svage ældre og borgere med svær sygdom. Forudsætningen for at nå flere ældre og københavnere med svær sygdom er, at velfærdsteknologi bliver den løsning, borgerne tilbydes som udgangspunkt af hospitaler, praktiserende læger og Københavns Kommune. Frem mod 2018 udbredes løsninger for borgere med diabetes, KOL, hjertekarsygdomme, sår og palliation. Det forudsætter, at borgerne har forudsætninger til at bruge løsningen.

JES, BRØNSHØJ

” JEG HAR GLEMT, HVEM DU ER.

2025

Borgere med demens bruger t-shirts med sensorer, der gør det let at finde demente, der er ude på en omvej. Sensor t-shirts tjener også andre formål og målgrupper. De kan eksempelvis hjælpe københavnere med kronisk sygdom med at følge deres tilstand løbende, eller medarbejdere kan måle på belastninger i det daglige arbejde.

2018

I 2018 har København attraktive svar på fremtidens plejehjem, hvor intelligente sporings-systemer gør det lettere at finde rundt blandt andet på det nye velfærdsteknologiske plejecenter Sølund.

2013

Jes og hans pårørende har fået støtte og hjælp til at klare hverdagen gennem et nyt demenstilbud i Københavns Kommune.

FAKTA OM VELFÆRDSTEKNOLOGI

Velfærdsteknologi til 130.000 københavnere dækker:

- Hvor mange flere københavnere, der kan få hjælp til at forebygge sygdom.
- Hvor mange flere sårbare grupper SUF forventer at komme i kontakt med.
- Hvor mange flere, der bliver mere selvhjulpne med velfærdsteknologi og oplever større tryghed?

Antallet 130.000 er baseret på en fremskrivning af eksisterende velfærdsteknologiske aktiviteter og projekter inden for Sundheds- og Omsorgsforvaltningens ydelsesområder, henholdsvis folkesundhed, træning, hjemmepleje og sygepleje, plejehjem og borgere med kronisk sygdom samt borgerservice.

FRA UDVIKLING TIL UDBREDELSE

SPOR I

FRA UDVIKLING TIL UDBREDELSE

KØBENHAVNERE, MEDARBEJDERE, VIRKSOMHEDER OG FORSKERE BLIVER INVITERET TIL AT TAGE DEL I LØSNINGEN AF VORES UDFORDRINGER OG SENERE UDBREDELSEN AF LØSNINGER TIL HELE BYEN OG OM MULIGT EKSPORTERE LØSNINGERNE.

TAG DEL I BYENS UDFORDRINGER

Københavns Kommune inviterer københavnere, medarbejdere, virksomheder og forskere til at tage del i Københavns udfordringer inden for sundheds- og omsorgsområdet. Hvordan kan velfærdsteknologi bidrage til at nedbringe eller helt undgå fejlmedicineringen, eller lette fysisk belastende daglige gøremål som rengøring, køkkendrift? Målene og ønskede effekter af indsatsen bestemmes af Sundheds- og Omsorgsudvalget.

Alt afhængig af udfordringen iværksættes konkurrencer, idé udbud, funktionsudbud eller partnerskaber, hvor der er mulighed for at komme med forslag til, hvordan udfordringerne kan løses.

INITIATIV:

» I 2014 og 2015 gennemføres effektbaseret efterspørgsel for 6 millioner kr., hvor samarbejdet er båret af de effekter, kommunen ønsker at opnå. Det vil bl.a. omfatte løsninger, der giver selvhjulpethed ved praktiske gøremål som f.eks. rengøring og øger mobilitet i hjemmet for byens ældre.

INITIATIV:

» Frem mod 2018 gennemføres 20 idéudbud, der inddrager virksomheder tidligt i identifikation af velfærdsteknologiske løsninger.

Det skal bidrage til produktudvikling og øge innovationsgraden hos bl.a. små og mellemstore virksomheder, for hvem samarbejdet med det offentlige har størst betydning.

DESIGN EN LØSNING OG TEST DEN

INITIATIVER:

» I 2014 etableres et center for udvikling og brug af velfærdsteknologi i samarbejde med Københavns Universitet og Danmark Teknologiske Universitet, der bl.a. skal udvikle og teste teknologier og produkter sammen med virksomheder. Testresultater sammenfattes i et Københavnercertifikat, når det er klar til udbredelse – Testet in Copenhagen.

INITIATIVER:

» Frem mod 2018 er det muligt at designe og teste løsninger i Københavns idéklinik (etableres 2014). Idéklinikken igangsætter "jagten på de gode idéer" – et initiativ, der skal sikre, at de gode idéer fra andre kommuner systematisk finder vej til København. Målet for idéklinikken er, at 100 idéer inden 2018 skal omsættes til løsninger med virksomheder.

Hvis der ikke er løsninger på markedet er der mulighed for at teste løsninger på en af Københavns Kommunes testfaciliteter. Københavns Kommune skal bringe sig i en international frontposition med indsamling af erfaringer og evidens på sundheds- og omsorgsindsatser. Det kommer først og fremmest borgerne til gode, og det øger mulighederne for at velfærdsteknologiske løsninger og erfaringer fra projekter i Kommunen kan omsættes til eksporterbare løsninger. Der skal udvikles et innovations- og iværksættermiljø, som er attraktivt for både studerende og medarbejdere, der har en god idé. For eksisterende virksomheder er testfaciliteterne begyndelsen til forretningsudvikling og nye markeder.

INITIATIVER:

» I 2025 er testfaciliteter en naturlig del af driften. Velfærdsteknologi testes og afprøves så tæt på dagligdagen som muligt i nært samarbejde med de medarbejdere og ledere, der er tættest på københavnere.

Testfaciliteterne gør København til et attraktivt innovations og iværksættermiljø, der kan tiltrække investorer, der ønsker at investere i opstartsvirksomheder. Medarbejderne kan afprøve løsninger i teknologiske "sandkasser" inden, teknologien anvendes i praksis.

UDBRED LØSNINGERNE

Københavns Kommune er klar til at udbrede løsninger, når de virker. Alle løsninger behøver ikke at være udviklet i København. København vil også gerne indkøbe og bruge løsninger afprøvet i Odense, Århus eller Fredericia. Medarbejdere er den helt centrale drivkraft i udbredelsen. Kompetenceudvikling til medarbejdere i at bruge velfærdsteknologi er derfor en integreret del af udbredelsen.

Inden løsningerne udbredes til hele byen testes løsningerne i bydele, f.eks. Vesterbro og Bispebjerg/Nørrebro. Udbredelsen slutter med eksport af løsningerne til byer med de samme udfordringer i hele verden. Københavnerløsningerne samles i et eksportkatalog, der anvendes som døråbner til byer, hvor der er eksportpotentiale for danske løsninger.

INITIATIVER:

» Frem mod 2018 samler en velfærdsteknologisk klynge, virksomheder, videninstitutioner og offentlige myndigheder, der skal samarbejde om at tiltrække investeringer og eksportere løsninger.

Udbredelsen af løsningerne skal udvikle et attraktivt hjemmemarked for velfærdsteknologiske virksomheder, der forventer, at ansætte flere medarbejdere. I Region Hovedstaden forventes 3400 flere arbejdspladser, forudsat der sker en kraftig stigning i efterspørgsel på teknologierne i sundhedsvæsenet og i kommunerne.

KØBENHAVNS KOMMUNE BRUGER ET VÆRKTØJ TIL VURDERING AF VELFÆRDS-TEKNOLOGI, DER SÆTTER SPOT PÅ :

LIVSKVALITET

Teknologierne skal forbedre eller fastholde borgernes livskvalitet.

EFFEKTIVITET

Frem mod 2025 forventes Sundheds- og Omsorgsforvaltningen at effektivisere driften. En del af disse effektiviseringer skal findes med velfærdsteknologi.

ARBEJDSMILJØ

Tunge daglige løft og mange gentagne arbejdsopgaver giver nedslidning. Ved ibrugtagning af velfærdsteknologi foretages altid en vurdering af arbejdsmiljøet.

TID

Københavns Kommune indkøber eller afprøver løsninger, der kan udbredes til hele byen indenfor maksimalt 3 år. Hvis der er behov for helt nye idéer strækker processen sig videre end 3 år.

FOREBYGGELSE I EN AKTIV BY

SPOR 2

FOREBYGGELSE I EN AKTIV BY

DEN AKTIVE BY KØBENHAVN HAR FOKUS PÅ AT FOREBYGGE SOCIAL ULIGHED I SUNDHED VED, AT KØBENHAVNERNE, BØRN, UNGE OG ÆLDRE, ÆNDRER LIVSSTIL OG VED AT SKABE EN BY, HVOR KØBENHAVNERNE RØRER SIG MERE. FOR BYEN BETYDER DET, AT FÆRRE BORGERE VIL UDVIKLE KRONISK SYGDOM, OG AT ÆLDRE BORGERE VIL GÅ FRISKERE IND I ALDERDOMMEN.

NY LIVSSTIL – STOP SOCIAL ULIGHED I SUNDHED MED TEKNOLOGI

26

Ryging og alkohol er ligesom fysisk inaktivitet det, der koster flest leveår og år med dårligt helbred for københavnere. 21 procent ryger dagligt og 32 procent har en risikabel alkoholadfærd. Frem mod 2018 vil Københavns Kommune hjælpe kortuddannede borgere, der med teknologi skal have hjælp til at ændre livsstil med mindre rygning og alkohol, samt mere fysisk aktivitet. De teknologiske løsninger skal bidrage til at medarbejdere i for eksempel forebyggelsescentre når ud til flere og at fastholde dem, der er ved at ændre livsstil.

INITIATIVER:

» I 2014 introduceres de første af flere teknologiske løsninger, der kan hjælpe københavnere med rygestop, mindre alkohol og mere motion.

INITIATIVER:

» Til og med 2018 vil løsninger der understøtter og hjælper med en sund og aktiv livsstil blive udbredt i forhold til alkohol og motion. Københavns Kommune vil i forbindelse med et investeringskatalog for 2015 udvælge de mest effektive løsninger. Udvalgelsen sker på baggrund af et studie af, hvad der virker i en effektiv forebyggelse.

INITIATIVER:

» Frem mod 2025 vil flere borgere have egne telefoner og tablets, hvor der vil være apps og sensorer rettet mod forebyggelse. Københavns Kommune vil etablere et netværk med virksomheder, praktiserende læger og hospitaler, hvor borgere kan give adgang til data fra private og offentlige apps til kommunale enheder.

HELE BYEN I BEVÆGELSE

27

I de senere år er der investeret i leg og bevægelse med teknologiske løsninger, fx den interaktive Tårnlegeplads i Fælledparken, hvor kombinationen af legeredskaber, spil og teknologi gør børnene fysisk aktive. For at nå flere borgere vil Københavns Kommune forsætte udviklingen og skabe verdens mest aktive by ved hjælp af et attraktivt byrum, der bringer københavnere sammen om bevægelse. Det skal ske i tæt samarbejde med lokalområdet.

INITIATIV:

» I 2014 etableres teknologiplatformen "Verdens mest aktive by", der kommunikerer med mobiltelefoner, hvor københavnere, virksomheder, skoler og forebyggelsescentre får mulighed for at finde træningsplaner og få virtuel opmuntring, mens man træner. Endelig er det muligt at deltage i holdudfordringer om for eksempel, at tabe flest kalorier indenfor en måned.

INITIATIV:

» I 2025 er København verdens mest aktive by med en kombination af indsatser i byrummet og teknologier, der fremmer motion for den enkelte københavnere. Ved revision af planen i 2018 vil indsatserne blive samlet i investeringskataloget for 2019.

INITIATIV:

» Frem mod 2018 arbejdes der videre med bevægelse i Københavns byrum, ligesom mulighederne for at cykle og gå løbende forbedres, eksempelvis ved interaktive løbe stier i byen. Udgangspunktet for indsatsen er bl.a. Fuglekvarteret i Bispebjerg, hvor der fra 2012-2018 gennemføres en ambitiøs fornyelse af området mhp. at skabe en by, der gør det let og naturligt at bevæge sig. Budgettet er 54 millioner kroner. Erfaringerne fra området vil i 2018 blive brugt til indsatser, der kan udbredes til hele byen.

MERE HJÆLP TIL SELVHJÆLP I EN SUND OG AKTIV HVERDAG

SPOR 3

MERE HJÆLP TIL SELVHJÆLP I EN SUND OG AKTIV HVERDAG

ÆLDRE KØBENHAVNERE SKAL HAVE MERE HJÆLP TIL SELVHJÆLP. KØBENHAVNERE, DER LIGE HAR FÅET KONSTATETERET EN KRONISK SYGDOM, ELLER SOM HAR BEHOV FOR GENOPTRÆNING SKAL HAVE STØTTE TIDLIGERE. DET BETYDER, AT RESSOURCER KAN FRIGIVES TIL AT HJÆLPE BORGERE MED BEHOV FOR MEGET HJÆLP.

SUND ALDRING 1.0

I de senere år har Københavns Kommune afprøvet en række velfærdsteknologier for at øge friheden til byens ældre. Teknologierne, hjælpemidler til at bade og tage kompressionsstrømper på. Løsningerne er afprøvet, men langt flere ældre kan have gavn af dem. Københavns Kommune vil derfor satse på at udbrede løsninger, der allerede er på markedet eller er tæt på at være på markedet. Det skal give københavnere mere frihed i hverdagen til at klare personlige og praktiske gøremål.

INITIATIVER:

» I 2014 startes udbredelse af velfærdsteknologi ved Københavns Kommunes idéklinik med tæt inddragelse af borgere og medarbejdere. I dag har Sundheds- og Omsorgsudvalget fastsat et mål om, at alle ældre skal støttes til at klare praktiske opgaver. Forventningen er, at velfærdsteknologi systematisk understøtter dette ambitiøse mål. For ældre der har brug for hjælp til at anvende teknologi i hverdagen, er der hjælp at hente til for eksempel at købe ind på nettet.

» Frem mod 2018 etableres et partnerskab med andre kommuner om at løse fælles udfordringer for ældre, eksempelvis større frihed til selv at klare den personlige pleje. En samlet efterspørgsel fra flere kommuner kan engagere flere større virksomheder til at byde ind med løsninger. Løsningerne vil indgå til politisk prioritering i investeringskatalog for 2016.

» Frem mod 2025 er teknologi til en virtuel rehabiliteringsindsats implementeret, så ældre selv kan træne til at klare hverdagen. Baggrunden for løsningen er projektet "Kom igen projektet", startet i 2013, der udvikler løsning til virtuel hverdagsrehabilitering, som inddrager borgere, pårørende og behandlere i en samlet løsning.

TIDLIG STØTTE TIL ET NYT HVERDAGSLIV

Der er potentiale for at hjælpe tidligt og forebygge, at borgeren får brug for mere hjælp. I projekter tilbydes en mindre målgruppe borgere i dag virtuel genoptræning ved en computer, når der opstår behov som følge af f.eks. en knæskade eller efter indlæggelse for en ældre borger. Der findes også løsninger for borgere med KOL og diabetes, hvor sygdommen er relativt fremskreden, men ikke for nydiagnosticerede borgere. Københavns Kommune vil fremover fokusere på tidligt at nå nydiagnosticerede borgere, og borgere der har fået genoptræningsplan efter hospitalsophold. Ambitionen er at erstatte nogle ydelser med teknologi, eller at borgeren helt selv kan varetage træning og måling af tilstand. Ambitionen skal indfris sammen med praktiserende læger, sygehuse og kommunikere med hele sundhedsvæsenet.

INITIATIVER:

» Frem mod 2018 er en teknologisk løsning for nydiagnosticerede diabetikere udviklet og udbredt til borgere i Københavns Kommune. Løsningen skal sikre en tidlig velreguleret diabetes ved f.eks. app med rådgivning og måling af blodsukker. Udbredelsen bygger på et partnerskab med Region Hovedstaden om tidlig teknologisk indsats over for borgere med nydiagnosticeret diabetes, for eksempel apps eller videoløsninger. Partnerskab med Region Hovedstaden skal på længere sigt omfatte andre kommuner i hovedstadsregionen samt udvikling af innovative sundheds- og velfærdsløsninger på andre områder.

» Frem mod 2018 udvikles og udbredes virtuel genoptræning, der kan erstatte eksisterende træningsydelser og gøre borgeren i stand til selv at træne. Målgruppen er ældre og borgere efter hospitalsudskrivning. Som forberedelse til dette indgår Københavns Kommune et internationalt partnerskab, der skal forberede udbredelsen af virtuel genoptræning.

» Frem mod 2025 udvikles løsningerne, så de kan bruge borgerens egen telefon eller tablet. Det forventes at den teknologiske udvikling vil gå så stærkt, at der i 2018 foretages en gennemgribende vurdering af mulighederne for udbredelse af løsninger frem mod 2025.

ÉN ÅBENTEKNOLOGISK PLATFORM

Borgere med kronisk sygdom og ældre borgere vil fremover bruge mere teknologi f.eks. tablets til indkøb, virtuel genoptræning eller få online hjælp ved medicinering. Der skal være én teknologisk platform for borgeren, og for medarbejderen ét sted, hvor information kan tilgås og dokumentation kan udføres. Det skal være en åben platform, hvor flere forskellige virksomheder har mulighed for at byde ind med løsninger. Endelig er der mulighed for effektiviseringer, når der kun er en indgang.

INITIATIVER:

» I 2014 gennemføres første udbud for udvalgte telemedicinske løsninger og ydelser fra Borgerservice for at skabe én teknologisk platform for borgere og medarbejdere, hvor alle teknologiske devices kan fungere sammen i hjemmet. I første omgang defineres og vælges den teknologiske platform baseret på internationale og nationale standarder. Der lægges vægt på, at det skal være en simpel løsning for borgerne, og at der er potentiale for effektivisering.

» I 2018 er der etableret er én teknologisk platform til alle sundheds- og omsorgsydelser i København, samt ydelser fra borgerservice. Der vil være integration med Københavns Kommunes digitale sundheds- og omsorgssystem.

» Frem mod 2025 er der én indgang for borgeren og medarbejderen, uanset om der er tale om ydelser fra hospitaler, praktiserende læge eller Københavns Kommune.

BEDRE ARBEJDSMILJØ MED VELFÆRDSTEKNOLOGI

En del af de tunge løft er fjernet for medarbejdere i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, men der er en række daglige gøremål, der forsat er fysisk belastende, f.eks. ved rengøring, og køkken-drift. Der er indført loftlifte med gode resultater, men det vurderes, at velfærdsteknologi kan bidrage til yderligere forbedringer af det fysiske arbejdsmiljø. Der findes i dag en række gode teknologier – udfordringen er at udbrede og bruge løsningerne, der bl.a. skal hjælpe med at nedbringe summen af belastninger over en hel dag.

INITIATIVER:

» I 2015 gennemføres et idéudbud, der skal udfordre virksomheder til at byde ind med idéer, hvor der er de mest effektive løsninger for at løfte arbejdsmiljøet. Udgangspunktet er forbedring af arbejdsmiljøet indenfor rengøring, madproduktion og transport.

» Frem mod 2025 udbredes løsninger, der er identificeret ved offentlig- privat samarbejde.

MERE PLEJE OG OMSORG TIL DE SVAGESTE

SPOR 4

MERE PLEJE OG OMSORG TIL DE SVAGESTE

KØBENHAVNS KOMMUNE SKAL HJÆLPE DEM, DER IKKE LÆNGERE ER I STAND TIL AT KLARE SIG SELV, OG SØRGE FOR, AT DE OPLEVER TRYGHED, TRIVSEL OG GLÆDE I HVERDAGEN.

FREMTIDENS PLEJE TIL ÆLDRE MED BEHOV FOR MEGET HJÆLP

I fremtidens plejesektor skal velfærdsteknologien understøtte et godt hverdagsliv for alle ældre københavnere med stort behov for hjælp – uanset om de er beboere på plejecentre eller i deres egen bolig. Det kan for eksempel være hukommelsesstøtte, sensorgulve, teknologiske hjælpemidler eller spiserobotter, som skal hjælpe medarbejderne at levere den hjælp, der er behov for.

For plejecentre vil fyrtårnet fra 2018 være det nye velfærdsteknologiske plejecentre, Sølund, der bliver Danmark største med cirka 380 plejeboliger. Ny teknologi skal integreres i plejecentres hverdag til gavn for beboernes trykthed og trivsel, medarbejdernes arbejdsmiljø og en bedre udnyttelse af ressourcerne.

INITIATIVER

» I 2025 udbredes løsningerne fra plejecentre Sølund til hele byen.

INITIATIVER

» Fra 2014 udbredes velfærdsteknologi til byens plejecentre, der allerede har vist potentialet, for eksempel sensorer til alarmering ved fald.

INITIATIVER

» Frem mod 2018 afprøves og bruges teknologiske løsninger i byens plejecentre. De løsninger, der virker, integreres i byggeprocessen for det nye plejecentre Sølund. Ud over løsninger, der er i brug i dag, bliver løsninger, der øger trykthed for borgeren i forhold til risiko for fald, afprøvet. Teknologier, der understøtter beboerne i at navigere på et stort plejehjem og forbedre flowet af fysiske varer i plejecentre, for eksempel forplejning, affald, vasketøj og inventar, testes også.

FOREBYGGE INDLÆGGELSER OG GENINDLÆGGELSER

Københavns Kommune har i 2013 afprøvet en app, der skal støtte medarbejderne i systematisk tidlig opsporing i hjemmeplejen og på plejecentre. Der er et stort potentiale i at bruge teknologi til at forebygge indlæggelser og genindlæggelser. Det skønnes, at indlæggelse af 5000 borgere kan forebygges. I dag er det ikke entydigt, hvilken løsning, der er bedst. Frem mod 2018 vil Københavns Kommune derfor samle op på erfaringer og være i dialog med markedet om nye løsninger.

INITIATIVER:

» I 2014 gennemfører Københavns Kommune et idéudbud, der skal indhente idéer til, hvordan sundheds- og velfærdsteknologi kan bidrage til at forebygge indlæggelser og genindlæggelser. Idéerne bearbejdes og indarbejdes i investeringskataloget for 2015. Frem mod 2018 afprøves og udbredes løsninger, som understøtter den tidlige opsporing, der forebygger indlæggelser og genindlæggelser.

FEJLFRI MEDICINHÅNDBTERING

Medicinområdet står over for en række udfordringer, hvor der er brug for nye kommunale løsninger i sygeplejen og hjemmeplejen. Sundheds- og Omsorgsudvalgets mål om fejlfri medicinhåndtering indebærer, at borgernes samlede medicin er tilpasset den aktuelle sundhedstilstand (rigtig medicin), og at borgerne får den medicin, der er ordineret (sikker medicin).

En del af løsningen er at bruge velfærdsteknologi til at automatisere processerne, der kan understøtte medarbejdere og derved nedbringe antallet af menneskelige fejl i medicinhåndteringen.

INITIATIVER:

» I 2014 påbegyndes udbredelse af Det Fælles Medicinkort (FMK), der er en central database med opdateret liste over borgerens aktuelle lægemiddelordination på tværs af sektorer. Det forventes, at FMK vil give nye muligheder for sikker medicinering, som vil blive inddraget i kommende investeringskataloger. Automatiseringen af medicineringen skal bl.a. ske ved hjælp af KOS 2, hvor der sker en registrering af medicinen. En elektronisk audit kan sendes til personalet.

INITIATIVER:

» I 2014 påbegyndes udbredelsen i hele København af et mobilt medicinrum samt etablering af sikker medicinindtagelse ved hjælp af teknologiske løsninger, fx et alarmsystem. Frem mod 2018 testes og afprøves løsninger i hele medicinkæden.

SUNDT OG TRYGT LIV MED TELESUNDHED

Københavns Kommune står derfor over for en vigtig opgave i at opspore, behandle og rehabiliter borgere, som bliver syge, herunder at udbrede telemedicinsk behandling af sår hvor Københavns Kommune har gode erfaringer. Det skal ske i samarbejde med praktiserende læger og Region Hovedstaden.

Frem til 2013 er der gennemført tre telesundhedsprojekter, der har afprøvet telemedicinske løsninger til borgere med sår, diabetes og KOL, hvor der blandt andet har været mulighed for videokonsultationer og måling af blodsukker.

INITIATIVER:

» Frem mod 2018 indkøbes og udbredes løsninger for borgere med KOL, sår, hjertekarsygdomme, palliation og diabetes, så det bliver den løsning, der tilbydes borgere. Forudsætningen er, at borgeren er i stand til at bruge løsningen og at der er den nødvendige støtte fra fagpersonale.

» I 2025 er telesundhed den primære indsats borgerne tilbydes af hospitaler, praktiserende læger og Københavns Kommune.

HVAD ER TELESUNDHED?

Telesundhed defineres som brugen af informations- og kommunikationsteknologi til at understøtte forebyggende (se indsatsen for et sundt og aktivt hverdagsliv), behandlende og rehabiliterende initiativer, der giver københavnere mulighed for at deltage aktivt i egen behandling og rehabilitering.

ØKONOMI OG INVEST- ERINGER

ØKONOMI OG INVESTERINGER

ERHVERVSEFFEKTER

3400 FLERE ARBEJDSPLADSER

I dag kan der identificeres omkring 10.000 arbejdspladser i hovedstadsregionen, der primært er relateret til velfærdsteknologi, det vil sige, at det er medarbejdere, der enten sælger, producerer eller servicerer velfærdsteknologi. De velfærdsteknologiske virksomheder forventer over de kommende fire år en stigning i beskæftigelsen på 3400 medarbejdere. Virksomhedernes forventninger til den øgede beskæftigelse kan især tilskrives et stigende antal ældre medborgere og øget udbredelse af velfærdsteknologi i ældreplejen. Den samlede forventning blandt de velfærdsteknologiske virksomheder er således en øget omsætning i 2017 på 2,5 mia. kr. oveni de nuværende cirka 18 mia. kr. i dag.

De kommende investeringer i nye plejehjem vil også skabe øget beskæftigelse i byggesektoren. Det forventes, at der de kommende år investeres i alt 1,75 mia. kr. i nye plejehjem inklusiv montering af ny teknologi. Denne investering vil resultere i helt nye faciliteter og 1479 plejehjemspladser, hvor fremtidens velfærdsteknologi er integreret. Investeringen vil i alt generere 2200 nye arbejdspladser i byggesektoren frem mod 2022.

UDVIKLING I BESKÆFTIGEDE MED VELFÆRDSTEKNOLOGI

3.400

10.000

ØGET EKSPORT

0,8 mia

8,1 mia

INTELLIGENT OFFENTLIG
EFTERSPØRGSEL KAN STYRKE
40 % AF SMV'ERNE

Arbejdspladserne bliver især skabt af de mest vækstdygtige og innovative virksomheder. Analysen viser at det offentlige spiller en stor rolle for de innovative virksomheder. Virksomheder der indgår i tæt samarbejde med det offentlige er også de mest innovative – og Københavns Kommunes kommende investering kan derfor bidrage til at øge innovationsgraden yderligere. Især de små og mellemstore virksomheder inden for velfærdsteknologi i hovedstaden kan få gavn af 2025-planen, da analysen viser at den offentlige betydning er størst for de små virksomheder, hvor 4 ud af 10 angiver, at samarbejdet med det offentlige har stor betydning for produktudviklingen. For store virksomheder har det offentlige kun stor betydning for hver ottende virksomhed.

ØGET EKSPORT

Væksten hos de velfærdsteknologiske virksomheder er ikke kun baseret på vækst på det hjemlige marked. Virksomhederne i hovedstadsregionen vil i de kommende år opleve en øget eksport på mellem 8 og 12 procent, der svarer til 0,8 mia kr.

VIRKSOMHEDERNES
FORVENTNINGER TIL VÆKST

HVEM HAR VI SPURGT?

For at belyse de erhvervsmæssige effekter på offentlige investeringer i velfærdsteknologi har Teknologisk Institut i april 2013 spurgt 350 velfærdsteknologiske virksomheder, heraf 170 i hovedstadsregionen. Virksomhederne er blevet udvalgt efter, om de helt eller delvist producerer, sælger eller servicere velfærdsteknologiske produkter. Undersøgelsen har afdækket virksomhedernes forventninger til beskæftigelse og omsætning relateret til velfærdsteknologi de kommende fire år, ligesom den også har belyst virksomhedernes udviklingskraft og deres samarbejde med offentlige aktører.

HVOR MEGET VÆRDI SKABER
DEN VELFÆRDSTEKNOLOGISKE
SEKTOR?

Analyser baseret på registerdata fra Danmarks Statistik viser, at værdiskabelsen per medarbejder er højest i hovedstadsregionen, hvilket især skyldes, at andelen af vidensarbejdspladser er højere i denne region. Værdiskabelsen per medarbejder er 730.000 kr. årligt, mens de tilsvarende tal for Region Midt og Syd er 630.000 kr.

MARKED MED MARKANT VÆKST

Historiske data fra Danmarks Statistisk viser, at omsætningen i velfærdsteknologiske virksomheder steg med omkring 45 procent fra 2004 til 2007. For både EU27-landene og de nordiske lande er der tale om en omsætningsfremgang på omkring 35 procent. Der er således tale om markeder i markant vækst, hvor omsætningen steg med 13 procent om året i Danmark og 10 pct. i de øvrige lande. Til sammenligning steg omsætningen i samme periode med 6 procent om året for medicinalindustrien jf. kortlægning af virksomheder, der producerer Velfærdsteknologi og service, Odense Kommune og Region Syddanmark 2010.

72% 56%

VIRKSOMHEDER I
HOVEDSTADSREGIONEN,
SOM FORVENTER
FLERE BESKÆFTIGEDE

I HELE LANDET

47% 43%

VIRKSOMHEDER I
HOVEDSTADSREGIONEN,
SOM FORVENTER
ØGET OMSÆTNING

I HELE LANDET

KØREPLAN TIL 2025

